EPISTEMOLOGICAL STUDIES IN PHILOSOPHY, SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES
ISSN 2618-1274 (Print), ISSN 2618-1282 (Online)
Journal home page: https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Артем Олександрович Хмельников
Кандидат політичних наук,
депутат Дніпровської міської ради,
пр. Яворницького, 75, Дніпро, 49000, Україна

Artem Oleksandrovych Khmelnykov
candidate of political sciences,
deputy of the Dnipro City Council,
75 Yavornytskogo Ave., Dnipro, 49000, Ukraine

E-mail: artemhmelnykov22@protonmail.com, https://orcid.org/0000-0002-9343-8161

УДК 321.323

ЛОКАЛЬНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ: ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ

Received 05 October 2022; revised 28 October 2022; accepted 10 November 2022
DOI: 10.15421/342232

Анотація

Стаття присвячена встановленню сфери управлінської відповідальності, які визначають активність політичних суб'єктів локального рівня та діяльність локального політичного менеджменту. Визначено пріоритетність самодостатнього порядку денного локальних громад. Як чинника просування України до зразків консолідованої демократії Метою дослідження є встановлення специфіки інституційних засад формування локального порядку денного. Охарактеризовано обговорення питань, які є важливими для мешканців конкретних спільнот. Було підкреслено, що інтереси локальної політичної спільноти виникають в демократичних умовах політичного плюралізму. Проаналізовано завдання політичного менеджменту, пов'язані з потребами впорядкування конкретного поселення. Розкрито значення наявності локальних акторів, які обговорюють черговість витрати ресурсів та напрями конфігурації управління розвитком. З'ясовано специфіку пошуку конкурентних переваг між локальними політичними акторами. Розкрито, що належне виконання пунктів локального порядку денного не викликає заперечень збоку громади та інститутів політичних гравців. Доведено, що незадоволеність виконанням порядку денного може спонукати до протестних настроїв у локальній громаді. Встановлено, що важливим чинником формування локального політичного порядку денного є інституційний статус локальних політичних акторів. Припущено, що механізми перетворення локальних громад на самодостатні спільноти формуються за умов інтеграції локальних еліт до вироблення локального порядку денного, його демаркації із загальнонаціональним. Встановлено, що інституалізація суб'єктності локальних самоврядних структур в умовах української децентралізації стає визначальним чинником якісних демократичних перетворень. Зроблено висновок, що місцева (локальна) політика виступає середовищем корекції порядку денного, який випливає з точки зору потреб та пріоритетів розвитку. Виявлено значення загальнонаціонального і регіонального порядку денного, які можуть вимагати перерозподілу ресурсів та певних додаткових зусиль з боку локальних громад. Встановлено оптимальний організаційний вектор формування локального порядку денного нашої держави. Ним є відкрита участь у цьому процесі загальнонаціональних та локальних політичних сил, громадських рухів, груп інтересів

Ключові слова: порядок денний, локальний політичний менеджмент, прийняття рішень, політична консолідація, політичної консенсус.

LOCAL POLITICAL AGENDA: FACTORS OF FORMATION AND TRANSFORMATION

Abstract

The article is devoted to the establishment of the sphere of managerial responsibility, which determines the activity of political subjects at the local level and the activity of local political management. The priority of the self-sufficient agenda of local communities has been determined. As a factor of Ukraine's advancement towards models of consolidated democracy The purpose of the study is to establish the specifics of the institutional foundations of the formation of the local agenda. The discussion of issues that are important for residents of specific communities is characterized. It was emphasized that the interests of the local political community arise in democratic conditions of political pluralism. The tasks of political management related

© А.О.Хмельников, 2022. All rights reserved.

to the needs of organizing a specific settlement are analyzed. The significance of the presence of local actors, who discuss the sequence of resource consumption and directions of development management configuration, is revealed. The specifics of the search for competitive advantages between local political actors have been clarified. It was revealed that the implementation of the items on the agenda does not raise objections from the community and institutions of political players. It has been proven that dissatisfaction with the implementation of the agenda can lead to protest moods in the local community. It was established that an important factor in the formation of the local political agenda is the institutional status of local political actors. It is assumed that the mechanisms of transformation of local communities into self-sufficient communities are formed under the conditions of integration of local elites to the development of the local agenda, its demarcation from the national agenda. It has been established that the institutionalization of the subjectivity of local self-government structures in the conditions of Ukrainian decentralization becomes a determining factor of qualitative democratic transformations. It was concluded that local (local) politics acts as an environment for the correction of the agenda, which arises from the point of view of development needs and priorities. The significance of the national and regional agenda, which may require redistribution of resources and certain additional efforts on the part of local communities, is revealed. The optimal organizational vector for the formation of the local agenda of our state has been established. It is the open participation in this process of national and local political forces, social movements, interest groups

Key words: agenda, local political management, decision-making, political consolidation, political consensus.

Постановка проблеми.

Реформи децентралізації в Україні спонукають до аналізу предметів опікування політичних інститутів загальнонаціонального і локального рівня. В умовах відкритого суспільства і демократії заявлені в нормативних джерелах сфери відповідальності визначають активність політичних суб'єктів локального рівня та діяльність локального політичного менеджменту. В Україні в умовах децентралізації відбувається поступове формування самодостатнього порядку денного локальних громад. Це може свідчити про просування нашої держави до зразків консолідованої демократії. Водночас в умовах повномасштабної російської агресії актуальним є питання політичної консолідації локальних громад. У зв'язку з цим слід обговорювати питання, які є важливими для мешканців конкретних спільнот. Також вимагає уваги ідентифікація політичних інтересів та суб'єктів їх відстоюванням на локальному рівні. Звідси слід звернути увагу на інституційні, комунікаційні та поведінкові обставини й пріоритети формування локального порядку денного як в Україні, так і зарубіжних державах.

Аналіз публікацій. Проблема політичних взаємодій локального рівня в умовах демократизації вивчала низка зарубіжних вчених. Зокрема, Т.Алберг, П.Ван Елст та Дж.Керран досліджують медійні системи та політичне інформаційне середовище в рамках міжнаціонального порівняння [Aalberg, Van Aelst, Curran 2010], Р.Далтон аналізує процес ерозії політичної підтримки в розвинених промислових демократіях на основі викликів демократичному вибору [Dalton 2004], К.Е. де Фріс вивчає вплив референдумів ЄС на національну виборчу політику на матеріалах сучасних Нідерландів [De Vries 2009], Г.Едвардс та Б.Вуд розкривають інституційний взаємовплив на порядок денний Президента, Конгреса і ЗМІ [Edwards, Wood 1999], Ф.Гілярді, Т.Гесслер, М.Кублі та С.Мюллер досліджують соціальні медіа та політичні програми [Gilardi, Gessler, Kubli, Müller 2022], Д.Хопманн, К. де Врезе і Е.Альбек намагаються пояснити переваги «премії за посаду» у висвітленні новин про вибори через логіку політичної влади та медіа ринку [Hopmann, de Vreese, Albæk 2011.], Д. Дж. ван дер Пас, В. ван дер Бруг і Р.Флігентарт розглядають політичний паралелізм у ЗМІ та формування політичного порядку денного [Van der Pas, Van der Brug, Vliegenthart 2017.] Разом з тим, необхідно розкрити специфіку інституційних чинників формування локального порядку денного в Україні та за її межами.

Метою статті є встановлення специфіки інституційних засад формування локального

порядку денного. Завданням статті є виявлення взаємозв'язків між політичними акторами локального рівня та відстоюванням політичних інтересів.

Основний зміст.

Вихідними позиціями формуванням локального політичного порядку денного є ресурси та інтереси локальної політичної спільноти. Вони виникають в умовах політичного плюралізму. Також їхньою ознакою є специфічний локальний рівень політичної компетентності. Як слушно вважав П.Левчук, «людська спільнота існує на певній території, характеризується складними взаємовідносинами господарського, культурного релігійного, політичного та іншого характеру. Однак процес їх розвитку, незважаючи на початкову стихійність, завжди залишався зумовленим певними об'єктивними характеристиками, як, наприклад, потреба у спільному веденні господарства, захист, адміністративно-управлінського оформлення» [Левчук 2012: 207].

Управлінський функціонал сучасних урбанізованих поселень означає порядок денний в межах прийняття політичних рішень, спрямованих на керування розвитком самоврядної території. Всі завдання політичного менеджменту пов'язані з потребами впорядкування конкретного поселення. П. Левчук слушно окреслює роль міських поселень: «міста від початку свого зародження починали відігравати роль політичного центру певної території, сприяли її росту, розвитку. Для питання, піднятого у цій статті, важливе чітке розуміння того, що сприяло початковому оформленню міст, на основі чого вдалося створити стійку структуру локальної спільноти» [Левчук 2012: 207].

Фокусування уваги на проблемах розвитку міста визначає появу специфічної урбаністичної політики у значенні politics. Це передбачає наявність щонайменше кількох акторів, які обговорюють черговість витрати ресурсів та напрями конфігурації управління розвитком. З метою просування найефективніших рішень з боку певної групи формується коаліція зростанням, яка об'єднує кількох локальних політичних гравців. П.Левчук вірно зазначав, що «у процесі вироблення єдиного вектора розвитку території у тій чи іншій мірі знаходять своє вираження інтереси всіх груп місцевих еліт, які володіють тим чи іншим ресурсом у всіх сферах життєдіяльності міста. Таким чином, відбувається вирішення суперечності безперервного становлення – коаліція стає проблемним полем, у якому змагаються різні актори, що для перемоги пропонують свої проекти розвитку території» [Левчук 2012: 210].

Специфіка трансформаційних урбаністичний локальних осередків спонукає до пошуку конкурентних переваг між локальними політичними акторами. Це означає звернення до певних політичних технологій. Серед них чільне місце посідають маніпулятивні політичні комунікації. При цьому локальний політичний порядок денний визначається на рівні політичного змагання під час формуванням структур управління громадою. Програмні риси порядку денного відстежується в рамках функціонування обраної публічної влади. У зв'язку з цим зростає ефективність зв'язку між владою і громадою. С.Машаровська справедливо вважає «політичні та виборчі кампанії, що відбуваються на місцевому рівні такими, що завжди мають свою специфіку та характерні риси. Ці особливості залежать від характеру самої кампанії, регіону проведення, місцевих еліт та громадян. Виходячи з локального характеру, специфічними є і засоби комунікації, що застосовуються під час таких кампаній» [Машаровська 2013: 235].

Різновиди комунікації в рамках побудови локального політичного порядку денного визначають напрями його реалізація. За умови прозорості комунікаційних процесів виконання пунктів порядку денного не викликає заперечень збоку громади та інститутів політичних гравців. За умови застосування маніпулятивних технологій виконання порядку денного стає простором для політичних конфліктів на рівні громади. Зокрема, С.Машаровська наводить приклад [умовно позначає] технологію «сірої комунікації» як «перший вид маніпулятивних технологій, що використовуються у місцевих політичних кампаніях та ґрунтується на використанні міжособистісного спілкування, пліток або телефонних дзвінків ви-

борцям» [Машаровська 2013: 236].

Реалізація маніпулятивних технологій визначає керованість громадою як аудиторією. Поряд з цим незадоволеність виконання порядку денного може спонукати до протестних настроїв. Тому маніпулятивний підхід до комунікації має постійне закріплення. С.Машаровська доречно відзначає, що «способом маніпулятивного впливу на поведінку виборця є надання йому позитивної інформації про кандидата під виглядом телефонного, або особистого інтерв'ю. Підсумком такого спілкування є мимовільне отримання виборцем певної позитивної інформації про потрібного кандидата, або негативної про опонентів» [Машаровська 2013: 237].

Важливим чинником формування локального політичного порядку денного є інституційний статус локальних політичних акторів. Наявність партійних політичних сил локального «походження» визначає фокусування переважно на локальних проблемах. «Проникнення» центрального та регіонального порядку денного до розгляду громади значно зменшується. На думку українського політолога О.Тіт, «локальні партії можна розглядати не тільки як формування за територіальним принципом, але й часовим проміжком, чи розмахом/спрямуванням/масштабом дії або локальним у сенсі досягнення певної локальної мети, або як підтримка/піар окремої людини» [Тіт 2014: 267].

За умови активності локальних політичних партій у політичному просторі громади до програмного рівня порядку денного на виборах закладаються ціннісні та ідейні засади, характерні для даного роду партійних гравців. О.Тіт вірно характеризує «ідеологічний тип локальних політичних партій на основі відстоювання політичними силами інтересів, специфічних для даного регіону. Також під ідеологічний тип локальних політичних партій підпадають ті політичні сили, що мають ідеологічні установки, актуальні лише для деяких груп населення, котрі компактно живуть у межах певного регіону» [Тіт 2014: 268].

В умовах демократичних політичних трансформацій важливим питанням є механізми перетворення локальних громад на самодостатні спільноти. Цей процес відбувається на основі інтеграції локальних еліт до вироблення локального порядку денного, його демаркації із загальнонаціональним. Згідно з О.Тіт, «існуюча система, коли місцеві регіональні еліти виявилися неспроможними ефективно представляти інтереси регіонів в «центрі» і є зацікавленими в лобіюванні виключно власних економічних інтересів, на думку багатьох експертів концепція адміністративної реформи, яка передбачає розширення компетенції органів місцевого самоврядування є найбільш актуальною» [Тіт 2014: 269].

Інституалізація суб'єктності локальних самоврядних структур в умовах української децентралізації стає визначальним чинником якісних демократичних перетворень. При цьому вельми імовірним є опір з боку централізаторських політичних груп та суб'єктів. Вітчизняний фахівець В.Зимогляд головним суб'єктом, «що здатен забезпечити піднесення ініціативи людей, їхньої активності, окреслити основні напрями української модернізації і становлення національного демократичного суспільства, справедливо називає, демократичне місцеве самоврядування» [Зимогляд 2015: 196].

Концентрація зусиль на модернізації механізмів управління громади на сучасному етапі вимагає їх включення до політичного порядку денного локальної спільноти. Питання розвитку механізмів організаційних умов щодо формування самодостатнього порядку денного буде лише посилюватися. В.Зимогляд вірно вказує, що «будучи однією з активних форм соціальної організації людей, місцеве самоврядування сприяє ефективному використанню накопиченого в суспільстві людського потенціалу розвитку, актуалізації всіх рушійних сил суспільства на засадах вільної самодіяльності й самоорганізації дедалі більшої кількості громадян» [Зимогляд 2015: 196].

Розв'язання питання функцій різних політичних акторів та інститутів в рамках формування локального політичного порядку денного вимагає з'ясування статусу акторів на рівнях мікро-, мезо- та макро політики. Взаємозв'язок цих рівнів нерідко порушує самодостатність формування локального політично-

го порядку денного. В.Зимогляд своєчасно й актуально висуває проблему «співвідношення всередині окремої країни мікрополітики, мезополітики і макрополітики. На кожному із цих рівнів перебіг політичних процесів формує специфічні інституції, відносини, механізми й технології розвитку політики, а також використовує фактори її формування й розвитку на регіональному та муніципальному рівнях самоорганізації. Причому кожен рівень має певну самостійність» [Зимогляд 2015: 198].

Таким чином, формування локального політичного порядку зумовлене процесом відокремлення локальних громад як політичних спільнот від інших рівнів політичного врядування. Інституційна конфігурація формування політичного порядку денного також залежить від етапу демократизації та досвіду взаємодії між різними акторами та громадським середовищем.

Висновки.

Отже, локальний порядок денний формується на основі сукупності інституційних чинників впливу кожної конкретної громади. Конфігурація колізій зростання може формуватися на основі локальних проблем або на основі потенційних ресурсів, які можуть бути залученими для розвитку громади. Місцева [локальна] політика виступає середовищем корекції порядку денного, який випливає з точки зору потреб та пріоритетів розвитку. Наявність локальних груп інтересів впливає на пріоритетність розв'язання проблем та визначає напрямки витрати ресурсів.

Також слід зважати на загальнонаціональний і регіональний порядок денний, які можуть вимагати перерозподілу ресурсів та певних додаткових зусиль з боку локальних громад. Особливо наочно це було продемонстровано в період коронавірусної кризи та повномасштабного вторгнення російської федерації до України.

Оптимальним організаційним вектором формування локального порядку денного нашої держави є відкрита участь у цьому процесі загальнонаціональних та локальних політичних сил, громадських рухів, груп інтересів тощо. Зазначена ситуація вимагає цілеспрямованих зусиль, кваліфікації політичних акторів, практики дотримання домовленостей, забезпечення консенсусу тощо. Продуктивність локальної політичної співпраці в межах порядку денного конкретної громади дає змогу набути результатів та забезпечити довготривалу підтримку громадян. Це стане основою для наших подальших наукових пошуків.

Бібліографічні посилання

Aalberg, T., Van Aelst, P., Curran, J. (2010). Media systems and the political information environment: A cross-national comparison. *The International Journal of Press/Politics*, 15(3), 255-271.

Dalton, R. (2004). *Democratic challenges, democratic choices: The erosion of political support in advanced industrial democracies.* Oxford, UK: Oxford University Press.

De Vries, C.E. (2009). The impact of EU referenda on national electoral politics: The Dutch case. *West European Politics,* 32(1), 142-171.

Edwards, G. C., Wood, B.D. (1999). Who influences whom? The president, congress, and the media. *The American Political Science Review*, 93(2), 327-344.

Gilardi F., Gessler Th., Kubli M., Müller S. (2022). Social Media and Political Agenda Setting, *Political Communication.* 39:1, 39-60 .

Hopmann, D.N., de Vreese, C.H., Albæk, E. (2011). Incumbency bonus in election news coverage explained: The logics of political power and the media market. *Journal of Communication*, 61(2), 264-282.

Van der Pas, D.J., Van der Brug, W., Vliegenthart, R. (2017). Political Parallelism in Media and Political Agenda-Setting. *Political Communication,* 34:4, 491-510.

Левчук, П.М. (2012). Вітальні фактори та іманентні властивості коаліції зростання в межах політичного простору локальної спільноти. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*, 3, 206-213.

Машаровська, С.Ю. (2013). Маніпулятивні технології в локальних політичних кампаніях. *Гуманітарні студії*, 20, 235-242.

Тіт, О.Г. (2014). Локальні політичні партії в Україні. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*, 8, 267-270.

Зимогляд, В.Я. (2015). Фактори формування муніципальної й регіональної політики у локальному політичному процесі. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2, 193-206.

References

Aalberg, T., Van Aelst, P. & Curran, J. (2010). Media systems and the political information environment: A cross-national comparison. *The International Journal of Press/Politics*, 15(3), 255-271.

Dalton, R. (2004). *Democratic challenges, democratic choices: The erosion of political support in advanced industrial democracies.* Oxford, UK: Oxford University Press.

De Vries, C.E. (2009). The impact of EU referenda on national electoral politics: The Dutch case. *West European Politics,* 32(1), 142-171.

Edwards, G. C. & Wood, B.D. (1999). Who influences whom? The president, congress, and the media. *The American Political Science Review*, 93(2), 327-344.

Gilardi F., Gessler Th., Kubli M. & Müller S. (2022). Social Media and Political Agenda Setting, *Political Communication.* 39:1, 39-60 .

Hopmann, D.N., de Vreese, C. H., & Albæk, E. (2011). Incumbency bonus in election news coverage explained: The logics of political power and the media market. *Journal of Communication*, 61(2), 264-282.

Van der Pas, D.J., Van der Brug, W. & Vliegenthart, R. (2017). Political Parallelism in Media and Political Agenda-Setting. *Political Communication,* 34:4, 491-510.

Levchuk, P.M. (2012). Vital'ni faktori ta imanentni vlastivosti koaliciї zrostannya v mezhah politichnogo prostoru lokal'noї spil'noti [Welcome factors and immanent properties of the growth coalition within the political space of the local community]. *Filosofiya i politologiya v konteksti suchasnoї kul'turi,* 3, 206-213. (in Ukrainian)

Masharovs'ka, S.YU. (2013). Manipulyativni tekhnologiї v lokal'nih politichnih kampaniyah [Manipulative technologies in local political campaigns]. *Gumanitarni studiї*, 20, 235-242. (in Ukrainian)

Tit, O.G. (2014). Lokal'ni politichni partiї v Ukraïni [Local political parties in Ukraine]. *Filosofiya i politologiya v konteksti suchasnoї kul'turi*, 8, 267-270. (in Ukrainian)

Zimoglyad, V.YA. (2015). Faktori formuvannya municipal'noї j regional'noї politiki u lokal'nomu politichnomu procesi [Factors of municipal and regional policy formation in the local political process]. *Visnik Nacional'nogo universitetu «YUridichna akademiya Ukraïni imeni YAroslava Mudrogo». Seriya: Filosofiya, filosofiya prava, politologiya, sociologiya*, 2, 193-206. (in Ukrainian)